

УДК 658.1:336.64

Трифонов О. В.¹, Леонова В. І.²

¹ д-р екон. наук., проф.;

² бакалавр кафедри менеджменту, гр. 073-223-1;

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна.

ОПТИМІЗАЦІЯ ОПЕРАЦІЙНОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Загострення конкурентної боротьби та обмеженість фінансових ресурсів зумовлюють необхідність підвищення ефективності управління операційною діяльністю підприємства. У цих умовах особливого значення набуває оптимізація операційного циклу, який, відповідно до [1] представляє собою: «проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності і отримання грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг». Тобто операційний цикл визначає швидкість обороту капіталу, рівень ліквідності та фінансову стійкість суб'єкта господарювання. Саме раціональне управління його складовими розглядається як важливий напрям підвищення конкурентоспроможності підприємства.

У [2, с. 174] показано, що структура операційного циклу підприємства представлена двома взаємопов'язаними складовими – виробничим і фінансовим циклами. Виробничий цикл характеризує період перетворення сировини у готову продукцію та залежить від швидкості обороту запасів, організації виробництва й особливостей технологічного процесу. Фінансовий цикл відображає часовий проміжок від погашення зобов'язань перед постачальниками до надходження коштів від реалізації продукції, тобто період відволікання фінансових ресурсів у господарський оборот.

Дослідження наявних стратегій скорочення операційного циклу, які, зокрема, узагальнені у [3, 4], свідчить, що досягнення конкурентних переваг підприємством визначається не лише зменшенням тривалості операційного циклу, але й забезпеченням збалансованості структури між його основними складовими. Надмірна концентрація управлінських зусиль лише на одному елементі може призвести до дисбалансу в інших частинах циклу, що, у свою чергу, нівелює отримані позитивні ефекти. Саме тому сучасні підходи до управління операційним циклом передбачають комплексну оптимізацію всіх його елементів із урахуванням їх взаємозв'язку та впливу на фінансові результати діяльності підприємства.

Зокрема управління запасами має здійснюватися на засадах досягнення оптимального рівня, який забезпечує безперервність виробництва, але не призводить до надмірного відволікання фінансових ресурсів. Використання методів JIT, моделей EOQ, а також регулярний

моніторинг структури запасів дозволяє не лише скоротити тривалість їх обороту, а й підвищити гнучкість підприємства у реагування на зміну попиту. Водночас надмірне скорочення запасів без належної організації постачання може спричинити перебої у виробництві, що негативно вплине на конкурентоспроможність. Тож, ключовим завданням є забезпечення балансу між швидкістю обороту запасів і надійністю забезпечення виробничого процесу.

Не менш важливим напрямом є оптимізація управління дебіторською заборгованістю, яка безпосередньо впливає на швидкість повернення грошових коштів у господарський оборот. Формування ефективної кредитної політики, використання сучасних платіжних інструментів, автоматизація контролю розрахунків та впровадження стимулів для своєчасної оплати дозволяють скоротити період інкасації. Водночас надмірне скорочення термінів кредитування покупці може призвести до втрати частини клієнтів і, відповідно, зниження обсягів реалізації. У зв'язку з цим важливим є досягнення оптимального співвідношення між швидкістю надходження коштів і підтриманням конкурентних умов збуту продукції.

Особливе місце у структурі стратегій оптимізації операційного циклу посідає управління кредиторською заборгованістю як джерелом безкоштовного фінансування. Рациональне подовження строків її погашення дозволяє підприємству ефективніше використовувати власні оборотні кошти та зменшувати потребу у зовнішніх фінансових ресурсах. Однак надмірне затягування розрахунків із постачальниками може негативно позначитися на діловій репутації підприємства та умовах співпраці. Тому конкурентоспроможність у цьому аспекті забезпечується за рахунок узгодженого використання договірних можливостей, підтримання партнерських відносин і фінансової дисципліни.

Отже, підвищення конкурентоспроможності підприємства досягається не лише шляхом скорочення тривалості операційного циклу, а передусім забезпеченням його структурної збалансованості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" № 73 від 07.02.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
2. Ситник Н.С., Ясіновська І.Ф. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 300 с.
3. Optimizing Your Working Capital Cycle for Cash. Excellence Accounting Services : вебсайт. URL: <https://www.easmea.com/optimizing-your-working-capital-cycle-for-cash/>
4. Slash Your Cash Conversion Cycle Time to Transform Your Cash Flow : вебсайт. URL: <https://paro.ai/blog/cash-conversion-cycle/>